

NÂNG CAO HIỆU QUẢ CÔNG TÁC KIỂM TRA THUẾ VỚI DOANH NGHIỆP NGOÀI QUỐC DOANH TRÊN ĐỊA BÀN HÀ NỘI

ĐINH TIẾN HẢI, CHU DUY - Email: chuduytb@gmail.com

Công tác kiểm tra thuế không chỉ là một chức năng thiết yếu của cơ quan quản lý Nhà nước mà còn là đòi hỏi khách quan trong quá trình quản lý thu thuế, đảm bảo thu đúng, thu đủ, thu kịp thời cho ngân sách nhà nước. Thời gian qua, Cục Thuế TP. Hà Nội đã triển khai nhiều giải pháp tập trung vào kiểm tra thuế nói chung và kiểm tra thuế đối với các doanh nghiệp ngoài quốc doanh nói riêng. Kết quả đạt được cho thấy, công tác này có nhiều chuyển biến tích cực, song trước yêu cầu của thực tiễn và nhiệm vụ đề ra, công tác kiểm tra thuế đối với các doanh nghiệp ngoài quốc doanh vẫn còn có một số hạn chế, đòi hỏi phải làm tốt hơn trong thời gian tới.

Từ khóa: Doanh nghiệp, thuế, ngân sách, Hà Nội

Tax inspection is not only a necessary tool of the State agencies but is also an objective requirement of taxation to ensure the accuracy, adequacy and timeliness of taxes. Tax Department of Hanoi has implemented centralized solutions to tax inspection and tax inspection towards non-state businesses in particular. The obtained achievements show that the tax inspection has been improved positively, however, there have been also limitations that need to be fixed in coming period.

Keywords: Enterprises, tax, state budget, Hanoi

Ngày nhận bài: 01/9/2017

Ngày hoàn thiện biên tập: 28/9/2017

Ngày duyệt đăng: 29/9/2017

Doanh nghiệp ngoài quốc doanh đóng góp tích cực vào ngân sách

Số liệu của Cục Thuế TP. Hà Nội cho thấy, các loại hình doanh nghiệp (DN) nhìn chung đều có sự gia tăng về số lượng, trong đó, số lượng DN ngoài quốc doanh mà đơn vị trực tiếp quản lý có xu hướng tăng qua các năm. Cụ thể như: Năm 2014, Cục Thuế trực tiếp quản lý 1.273 DN ngoài quốc doanh đang hoạt động; Năm 2015, số lượng DN ngoài quốc doanh đang hoạt động đã tăng lên là 1.310, tăng 37 DN, tương ứng tăng 2,9% so với

năm 2014. Đến năm 2016, số lượng DN ngoài quốc doanh đang hoạt động là 1.350, tăng 40 DN so với năm 2016, tương ứng tăng 3%.

Trong số đó, công ty TNHH, công ty cổ phần luôn chiếm tỷ trọng lớn trong tổng số DN ngoài quốc doanh. Hàng năm, công ty TNHH trung bình chiếm 35%, công ty cổ phần chiếm 64% so với tổng số DN ngoài quốc doanh. Tỷ trọng các DN tư nhân, hợp tác xã và các cơ sở sản xuất kinh doanh khác chỉ chiếm tỷ lệ nhỏ trong tổng số DN ngoài quốc doanh đang hoạt động trên địa bàn Thành phố do Văn phòng Cục thuế TP. Hà Nội quản lý.

Thống kê cho thấy, số thu ngân sách thực tế của Cục Thuế Hà Nội thực hiện trong giai đoạn từ 2014-2016 khá ổn định. Cụ thể trong năm 2014, do những tác động của tình hình kinh tế trong nước gặp khó khăn, nên số thu ngân sách của Cục Thuế TP. Hà Nội bị hụt 10,1%. Tuy nhiên, bước sang năm 2015, số thu ngân sách đã có chiều hướng phục hồi và tăng mạnh so với năm 2014 khi đạt mức tăng hơn 22.953 tỷ đồng, tương đương tỷ lệ tăng 19,3%. Số thu năm 2016 cũng đã tăng so với năm 2015 là 16.092,6 tỷ đồng, tương đương tỷ lệ 11,4%.

Cùng với việc gia tăng về số lượng DN, số thu thuế khu vực ngoài quốc doanh hàng năm tăng trưởng khá tích cực, góp phần tăng thu ngân sách cho Hà Nội trong giai đoạn 2014-2016. Theo số liệu của Cục Thuế TP. Hà Nội, năm 2014 thu từ khu vực kinh tế ngoài quốc doanh đạt 16.865 tỷ đồng, chiếm 14,2% trong tổng thu ngân sách trên địa bàn TP. Hà Nội; Năm 2015, thu từ khu vực kinh tế ngoài quốc doanh tăng cả về số tuyệt đối lẫn tỷ trọng so với năm 2014, khi số thu năm 2015 đạt 22.756 tỷ đồng,

tăng 34,9% so với năm 2014; Năm 2016 số thu từ khu vực kinh tế ngoài quốc doanh tăng 4.244 tỷ đồng, tương ứng với mức tăng 18,6% so với năm 2015 và chiếm 17,1% trong tổng thu ngân sách trên địa bàn Thành phố... Kết quả này có được một phần là do tình hình sản xuất kinh doanh của các DN đã cơ bản phục hồi và duy trì được sự tăng trưởng... Mặt khác, cũng ghi nhận những nỗ lực của cơ quan thuế trong chỉ đạo triển khai công tác kiểm tra, rà soát; triển khai các biện pháp đôn đốc DN thực hiện kê khai thuế, nộp thuế và rà soát việc kê khai thuế tháng, quyết liệt chống thất thu và xử lý nợ đọng thuế...

Siết chặt công tác kiểm tra, nâng cao tính tuân thủ pháp luật thuế

Trong điều kiện quản lý thuế theo cơ chế tự khai tự nộp hiện nay, công tác kiểm tra thuế đóng vai trò quan trọng. Kiểm tra thuế không chỉ góp phần phát hiện và ngăn chặn những hành vi vi phạm pháp luật về thuế, trốn thuế, gian lận thuế, mà còn góp phần cảnh báo, ngăn ngừa hành vi vi phạm pháp luật thuế; góp phần nâng cao tính tuân thủ pháp luật thuế, tạo sự bình đẳng trong thực hiện nghĩa vụ thuế.

Tại Cục Thuế TP. Hà Nội, việc kiểm tra tờ khai thuế để xác định nghĩa vụ thuế của người nộp thuế (NNT) được thực hiện kịp thời, thường xuyên. Cục Thuế Thành phố xác định đây là nhiệm vụ quan trọng nhằm tăng cường giám sát hoạt động kê khai, tính thuế của NNT, tạo điều kiện thuận lợi để giảm bớt thời gian kiểm tra tại trụ sở NNT... Kết quả kiểm tra thuế đối với các DN ngoài quốc doanh của Cục Thuế TP. Hà Nội 3 năm qua cho thấy: Năm 2014, số hồ sơ khai thuế đã nộp là 22.914 hồ sơ nhưng sang năm 2015, con số trên giảm xuống còn 18.340 (do thay đổi về chính sách); Năm 2016, số lượng hồ sơ khai thuế của các DN ngoài quốc doanh đã nộp cơ quan thuế tăng nhẹ, khoảng 3% so với năm 2015 (từ 18.340 năm 2015 lên 18.900 năm 2016). Về tỷ lệ số hồ sơ đã được kiểm tra tại bàn so với tổng số hồ sơ khai thuế trong kỳ tăng lên theo thời gian: Năm 2014 đạt 16,6%, năm 2015 là 19,9% và năm 2016 tăng lên 21,2%.

BẢNG 1: KẾT QUẢ THỰC HIỆN DỰ TOÁN ĐƯỢC GIAO GIAI ĐOẠN 2014-2016 (tỷ đồng)

Năm	Dự toán giao	Thực hiện	Tỷ lệ (%)	
			Thực hiện/ Dự toán	Năm sau/ năm trước
2014	115.130,9	118.700	103,1	89,9
2015	129.100,1	141.653	109,8	119,3
2016	154.501,1	157.745,6	102,1	111,4

Nguồn: Cục Thuế TP. Hà Nội

BẢNG 2: KẾT QUẢ THU THUẾ KHU VỰC NGOÀI QUỐC DOANH TẠI CỤC THUẾ TP. HÀ NỘI GIAI ĐOẠN 2014-2016 (tỷ đồng)

Chỉ tiêu	2014	2015	2016
Tổng thu ngân sách trên địa bàn	118.700	141.653	157.745,6
Thu từ khu vực ngoài quốc doanh	16.865	22.756	27.000
Tỷ trọng thu từ khu vực ngoài quốc doanh trên tổng thu (%)	14,2	16,6	17,1

Nguồn: Cục Thuế TP. Hà Nội

Số hồ sơ điều chỉnh theo đó cũng tăng lên rõ rệt, cụ thể như: Năm 2014 điều chỉnh 17 hồ sơ, hai năm tiếp theo 2015 - 2016 điều chỉnh tương ứng là 25-28. Số lượng hồ sơ điều chỉnh tăng lên cho thấy, công tác kiểm tra hồ sơ khai thuế của cơ quan thuế đã được cải thiện nên đã phát hiện các trường hợp kê khai chưa đúng quy định, yêu cầu DN bổ sung giải trình. Số hồ sơ điều chỉnh tăng, nguyên nhân chủ yếu là do DN chưa cập nhật các thông tin về pháp luật thuế, hoặc do năng lực kế toán còn hạn chế, dẫn đến việc kê khai sai. Tuy nhiên, cũng còn có những DN có ý thức tuân thủ pháp luật chưa cao, cố tình khai sai để chiếm dụng thuế của Nhà nước. Các hành vi diễn ra ngày càng tinh vi, đặt ra những thách thức lớn hơn cho các công tác kiểm tra thuế, đòi hỏi các cán bộ kiểm tra không ngừng nâng cao trình độ cũng như việc học hỏi kinh nghiệm để đảm bảo pháp luật thuế được thực thi nghiêm minh.

Mặc dù, số hồ sơ điều chỉnh tăng nhưng số thuế điều chỉnh không tăng nhiều. Năm 2014 số thuế điều chỉnh tăng là 6,755 tỷ đồng. Năm 2015 con số này là 6,870 tỷ đồng và năm 2016 tăng 1,6% so với năm 2015 (đạt 6,980 tỷ đồng). Nhìn chung các hồ sơ khai thuế phải điều chỉnh có số thuế không lớn, các DN ngoài quốc doanh đã bổ sung hồ sơ theo yêu cầu nên số thuế điều chỉnh tăng hàng năm không tăng lên.

Số lượng hồ sơ khai thuế đề nghị kiểm tra tại DN trong các năm qua tăng lên, năm 2014 là 42, năm 2015 con số này là 56 và đến năm 2016 tăng thêm 7. Số lượng hồ sơ khai thuế đề nghị kiểm tra tại DN tăng cho thấy, ý thức chấp hành pháp luật thuế của các DN ngoài quốc doanh chưa được cải thiện, nhiều DN có dấu hiệu gian lận nên cơ quan thuế đưa vào danh sách đề nghị kiểm tra tại DN.

Tóm lại, công tác kiểm tra hồ sơ khai thuế của các DN ngoài quốc doanh của Cục Thuế TP. Hà Nội thời gian qua đã đạt nhiều kết quả tích cực, công tác kiểm tra thuế đối với DN ngoài quốc doanh đã có sự chuyển biến về mọi mặt. Quy mô số lượng

DN kiểm tra và hiệu quả đều tăng so với cùng kỳ năm trước... điều này góp phần không nhỏ vào việc đảm bảo công bằng pháp luật thuế và chống thất thu ngân sách nhà nước. Tuy nhiên, việc kiểm tra hồ sơ khai thuế vẫn còn tồn tại một số hạn chế như: Việc kiểm tra thuế hiện nay chủ yếu mới kiểm tra sơ bộ hồ sơ khai thuế về các chỉ tiêu chủ yếu trên hồ sơ khai thuế, chưa đi sâu phân tích tính hợp lý, tính logic của số liệu trên hồ sơ khai thuế, chưa có nhiều thông tin để đối chiếu, nên chưa phát hiện được các trường hợp gian lận, sai sót...

Hoàn thiện công tác kiểm tra thuế với doanh nghiệp ngoài quốc doanh

Nhiệm vụ chủ yếu của cơ quan thuế là tập trung vào việc kiểm tra và phát hiện kịp thời những vi phạm để nhắc nhở, giáo dục đối với những trường hợp các DN ngoài quốc doanh tính thuế không đủ, không đúng, dây dưa nợ thuế; hoặc xử phạt nghiêm khắc những trường hợp cố tình lợi dụng cơ chế tự khai, tự tính, tự nộp để gian lận, chiếm đoạt tiền thuế.

Thực tiễn trên địa bàn TP. Hà Nội trong thời gian qua cho thấy, tình trạng gian lận và trốn lậu thuế của các DN ngoài quốc doanh khá phổ biến, nên việc tăng cường công tác kiểm tra thuế đối với các DN này và xử lý vi phạm pháp luật thuế là hết sức quan trọng. Theo đó, thời gian tới, cần tiến hành một số giải pháp sau:

Thứ nhất, hoàn thiện công tác xây dựng kế hoạch kiểm tra thuế: Công tác xây dựng kế hoạch kiểm tra thuế là một khâu rất quan trọng trong quy trình kiểm tra thuế. Bởi phải có kế hoạch tốt mới có thể lựa chọn, phân tích chính xác được những DN có độ rủi ro cao, khi đó công tác kiểm tra thuế mới đạt hiệu quả cao. Đối với các DN ngoài quốc doanh, việc xây dựng kế hoạch kiểm tra thuế phải xuất phát từ yêu cầu quản lý thuế và tình hình vi phạm pháp luật cần được phân tích đánh giá cụ thể.

Thứ hai, hoàn thiện công tác kiểm tra tại trụ sở NNT. Hiện nay, chất lượng kiểm tra tại trụ sở NNT đối với các DN ngoài quốc doanh ở Cục thuế TP. Hà Nội chưa cao, nguyên nhân chính là do công tác chuẩn bị của NNT chưa tốt, nên khi đến kiểm tra tại DN, với vô vàn tài liệu thì việc tìm ra những lỗi vi phạm không hoàn toàn đơn giản với cơ quan thuế. Thực tế này, đòi hỏi cán bộ kiểm tra thuế cần tập trung đẩy mạnh hơn nữa công tác chuẩn bị kiểm tra thông qua thu thập các thông tin, phân tích, áp dụng triệt để phương pháp phân tích rủi ro để xác định các vấn đề cần kiểm tra trước khi đến trụ sở NNT.

Thứ ba, hoàn thiện hệ thống thông tin về NNT.

Thông tin về NNT là yêu cầu quan trọng của công tác quản lý thuế hiện đại, đảm bảo cho cơ quan quản lý thuế theo dõi, tổng hợp, phân tích, đánh giá mức độ tuân thủ pháp luật thuế của NNT. Trên cơ sở đó, cơ quan quản lý thuế tập trung vào kiểm tra các đối tượng có nhiều khả năng vi phạm pháp luật thuế, tránh thất thu ngân sách, đồng thời, giảm phiền hà cho đối tượng chấp hành tốt pháp luật thuế.

Ngoài các giải pháp trên, để nâng cao hiệu quả công tác kiểm tra thuế, thời gian tới, Cục Thuế TP. Hà Nội cũng cần tập trung tổ chức tốt công tác xử lý sau kiểm tra thuế; Tiếp tục nâng cao năng lực chuyên môn và đạo đức nghề nghiệp của cán bộ kiểm tra thuế; tăng cường phối hợp giữa cơ quan thuế với các ngành có liên quan trong công tác kiểm tra thuế đối với các DN ngoài quốc doanh; Tăng cường công tác kiểm tra nội bộ ngành Thuế; Tăng cường hơn nữa công tác tuyên truyền hỗ trợ các DN ngoài quốc doanh, nâng cao tính tuân thủ của NNT; Tiếp tục hoàn thiện chính sách cho hoạt động kiểm tra thuế; đẩy mạnh các giải pháp thúc đẩy thanh toán không dùng tiền mặt...

Trong quá trình đổi mới và hội nhập kinh tế quốc tế diễn ra mạnh mẽ, sự ra đời và hoạt động của hàng loạt các DN mà chủ yếu là các DN ngoài quốc doanh là tất yếu và khách quan. Sự phức tạp cả về quy mô và tính chất hoạt động của các DN ngoài quốc doanh này trong bối cảnh tình hình kinh tế hiện nay đã tạo lên áp lực lớn cho công tác kiểm tra thuế trong việc đảm bảo nguồn thu ngân sách nhà nước. Chính vì vậy, mặc dù công tác kiểm tra thuế đối với DN ngoài quốc doanh tại Cục Thuế TP. Hà Nội ngày càng được hoàn thiện đáp ứng yêu cầu, mục tiêu của lộ trình cải cách và hiện đại hoá ngành Thuế, nhưng công tác kiểm tra thuế đối với DN ngoài quốc doanh vẫn còn một số hạn chế cần khắc phục, nhằm tiếp tục đáp ứng các mục tiêu như: Đảm bảo thi hành tốt các luật thuế, phát hiện, ngăn chặn và xử lý kịp thời các DN ngoài quốc doanh có hành vi gian lận, trốn thuế; Thực hiện chương trình cải cách, hiện đại hoá công tác kiểm tra thuế đáp ứng yêu cầu của Luật Quản lý thuế; Tăng cường công tác kiểm tra nhằm tăng số thu cho ngân sách nhà nước, góp phần hoàn thành nhiệm vụ thu ngân sách nhà nước hàng năm...

Tài liệu tham khảo:

1. Bộ Tài chính (2011), *Chiến lược cải cách hệ thống thuế giai đoạn 2011-2020*;
2. Cục Thuế TP. Hà Nội: *Báo cáo tổng kết công tác thuế các năm 2014, 2015, 2016*;
3. Học viện Tài chính (2016), *Giáo trình Quản lý thuế*, NXB Tài chính, Hà Nội;
4. Các website: mof.gov.vn, tapchitaichinh.vn, thoibaotaichinhvietnam.vn...